

Akord

1. 1928 - 1933, 2. 1934 - 1939, 3. 1939 - 1948

Časopis katolicky orientovaných autorů pro literární kritiku a teorii.

1.

Hlavní spolupracovníci: 1928-32 (roč. 1-5) **J. Durych** a J. Dostál ve funkci redaktorů; 1933 (roč. 6) bez označení redaktorů a spolupracovníků.

Vydavatel: **L. Kuncř**, Praha.

Periodicita: 1928-33 (roč. 1-6) měsíčník, 10 čísel ročně (6. roč. ukončen předčasně). A. přestal vycházet v důsledku hospodářské krize.

A. byl koncipován jako platforma katolicky orientovaných autorů, kteří se polemicky obraceli jak proti stoupencům "zvláštního katolického umění", tak proti těm spisovatelům, kteří podle mínění stoupenců A. prohlubovali relativismem a "nevěrectvím" krizi soudobého člověka. Příspěvatelé usilovali o totální kritiku tehdejší liberalistické doby, "celého systému života, rozdrobeného a rozpolceného". Požadavek "nového sjednocení" předpokládal rozpracování katolického světového názoru ve všech sférách duchovní činnosti. Ideovým vůdcem A. byl **J. Durych**, který napsal řadu programových i speciálních statí, věnovaných jak literatuře a umění (mj. studii o **V. Dykovi**, **K. Hlaváčkov**, **O. Březinovi**, **J. Demlovi**, o českém jambu, o "hranicích umění"), tak otázkám kulturněpolitickým a teologickým. V době redigování A. se **Durych** rozhodl zanechat umělecké tvorby a věnovat se výhradně publicistice, jež by katolicismu vydobyla nové místo v národním společenství (příspěvek Dnešní naděje katolicismu v zemích českých). V těchto intencích podnikli i ostatní autoři A. řadu "revizí" historických i soudobých problémů: práce o národním obrození revidovaly dosavadní výklady **Masarykovy**, **Vlčkovy** aj., byly odmítnuty demokratické tendence v české literatuře, poetismus, moderně orientovaná kritika aj. A. věnoval obsáhlé studie autorům, kteří souviseli s programem integrálního katolicismu (**J. Durych**, G. Bernanos, F. Mauriac, J. Barbey d'Aurevilly, L. Bloy), i autorům řešícím náboženské otázky (F. M. Dostojevskij, A. Blok, A. Bělj, S. Undsetová). Kritické a odborné články psali J. Dostál, L. Peřich, J. Strakoš, J. Vašica, **V. Renč**, dále **P. Eisner**, **J. Heyduk** aj. 1931 vyšlo tzv. Bridelovo číslo. Z cizích autorů byly tištěny překlady M. Berďajeva, W. Blaka, G. Bernanose, L. Bloye, J. Maritaina, F. Mauriaca aj. V posledních ročnících vliv **Durychův** poklesl a na vedení A. se podíleli B. Chudoba, B. Štorm aj. Zesílil zájem o ideologicko-politické otázky, zejména o italský fašistický korporativní systém. Z beletrie otiskoval A. pouze občas poezii. S vyhraněným profilem časopisu nesouviselo jen několik málo studií (např. studie **J. Mukařovského** o umělcově osobnosti a díle, práce Ant. Veselého o **G. Pflégru Moravském**).

2.

Podtitul: Časopis pro kulturní informaci (roč. 1); Revue pro kulturní syntézu (roč. 2-5); Měsíčník pro kulturní orientaci (roč. 6).

Redaktor: 1934 (roč. 1) B. Chudoba; v dalších roč. uvedeni redaktoři rubrik.

Vydavatel: Moravan, spolek katolických akademiků, Brno.

Periodicita: 1934 (roč. 1) 10 čísel; 1935-38 (roč. 2-5) čísla rozdělena do samostatně paginovaných speciálních oddílů; 1939 (roč. 6) 6 čísel. Ročníky nebyly značeny.

S novou redakcí A. se aktuální poslání časopisu přesunulo z oblasti kulturněpolitické do oblasti literárněkritické. Zde se vůdčí osobností stal **M. Dvořák**, který formuloval kritické postoje k soudobým literárním diskusím (např. o J. Wolkrovi, F. X. Šaldovi, surrealismu). Hlavní pozornost A. se však soustředila k otázkám uměleckým, estetickým, vědeckým a teologickým. Snaha o filozofičtější pojetí problémů a všestrannější záběr se projevila také v založení několika stálých samostatných rubrik, jejichž názvy se během času měnily: Duchovní život (řídil M. Habán), Poezie a literární glosy (J. Strakoš, **M. Dvořák**, **R. Černý**), Umění (K. F. Krejčí, **O. Králík**, F. Pospíšil), Věda (**J. Heger**, M. Habán), O knihách (L. Pešich), Poznámky (L. Pešich), O knihách a filmu aj. V rubrice Poezie publikovali **K. Bochořák**, **J. Čep**, **R. Černý**, **J. Dokulil**, **M. Dvořák**, **M. Glabazňová**, **F. Hrubín**, **F. Křelina**, **F. Lazecký**, **V. Renč**, **B. Reynek**, **Z. Řezníček**, **V. Vokolek**, **J. Zahradníček**, překládání byli H. Alain-Fournier, R. Billinger, P. Claudel, J. Giono, J. R. Jiménez, R. M. Rilke a další zahraniční autoři. Tvůrčí krédo otiskl **J. Čep** a **J. Zahradníček**. Mimo literární kritiku (**B. Fučík**, **M. Dvořák**, J. Strakoš) se A. věnoval i výtvarnému umění (A. Kutal, **J. Pečírka**, V. Richter, V. Volavka aj.). Obsáhlé studie rozebíraly práce M. Heideggera, F. Kafky aj. Pro ideologickou orientaci A. byly charakteristické polemiky 1937 **J. Čep**: Netřeba víry k tvorbě (proti článku **F. Halase**) a **J. Durych**: Pláč K. Čapka (proti **Č.** sympatiím k republikánskému Španělsku). 1934 vznikla edice Akord, v níž vycházela původní a překladová beletrie i odborná díla katolicky zaměřených autorů (M. Habán, Žalmy v překl. **J. Hegera**, F. Timmermans aj.).

3.

Podtitul: Měsíčník pro literaturu, umění a život.

Redaktoři: 1939/40 (roč. 7) **J. Dokulil**, **M. Dvořák**, A. Vyskočil, J. Zahradníček; 1940-48 (roč. 8-14) J. Zahradníček s red. kruhem.

Vydavatel: Akord, literární a umělecké nakladatelství (roč. 7-11); Sdružení katolických spisovatelů a publicistů (roč. 12-14), Brno-Praha.

Periodicita: Označení roč. navazuje na Akord 2; 1939/40 (roč. 7); 1940/41 (roč. 8); 1941/42 (roč. 9); 1942/43 (roč. 10); 1943/44 (roč. 11); 1945/46 (roč. 12); 1947 (roč. 13) 10 čísel; 1948 (roč. 14) 6 čísel. Po únoru 1948 byl časopis úředně zastaven.

Novou koncepci A. vtiskl J. Zahradníček a jeho blízcí spolupracovníci, básníci a literární kritici. Soustředili ke spolupráci nejen autory, kteří se s katolickou orientací plně ztotožňovali, ale v menší míře i spisovatele, jimž byl A. blízký svým kritickým zaměřením. Bohatě byla zastoupena poezie (**K. Bochořák**, **J. Dokulil**, **F. Hrubín**, J. Jelen, L. Macešková = **J. Kameník**, V. Vokolek, V. Závada, J. Zahradníček), ojediněle zde tiskli i mladší básníci (např. A. Bartušek, **I. Blatný**, **J. Orten**, J. Šotola); v pozdějších ročnících byla sporadicky publikována také próza (**J. Čep**). Hlavní náplň časopisu tvořily práce literárněkritické, teoretické a v menší míře literárněhistorické. Vůdčími kritiky A. byli **B. Fučík** a **M. Dvořák**, jimž představovala kritika "vědomí i svědomí umělce", disciplínu, která "postihuje zákony ztvárňovacího procesu". Tyto

principy byly rozvíjeny v řadě analýz tehdejší literární tvorby, zejména poezie a prózy. Z literárních kritiků (R. Černý, J. Filipec aj.) se především J. Červinka zaměřil k rozborům tvorby nejmladší generace, opíraje se o filozofii existenciální (A. otiskl několik prací S. Kierkegaarda). Teoretické zaměření je příznačné pro práce T. Vodičky (studie o českém verši aj.) a O. Králíka (studie o překladatelství). Významnou část A. tvořily badatelsky objevné stati J. Vašici o nejstarších památkách české literatury, české bibli a slovesném umění baroka. K Vašicovým 60. narozeninám vyšlo speciální číslo A. (1943). Jiné číslo (1942) bylo věnováno památce J. Floriana. - Po válce přestali někteří autoři s A. spolupracovat (F. Hrubín, V. Závada), přihlásili se však noví autoři, zejména z mladší generace (I. Diviš, L. Novák, I. Slavík, J. Suchý aj.). V kulturněpolitických sporech bránili spolupracovníci A. tvorbu i společenskopolitickou činnost katolických básníků (1946 obrana J. Zahradníčka, 1947 T. Vodička o svobodě tvorby, 1948 obrana J. Demla) a zároveň vytýkali části soudobé tvorby utilitarismus a propagandistické zaměření. V polemice Kritického měsíčníku s Tvorbou o svobodě umělecké tvorby v socialismu se A. připojil k protikomunistickým kritikům. Hodně místa věnoval časopis analýzám válečné a poválečné tvorby, zejména poezie (V. Holan, F. Hrubín, V. Nezval, J. Zahradníček). Kritici (R. Černý, M. Dvořák, B. Fučík, R. Konečný, O. Králík aj.) konfrontovali své postoje s tvorbou hlásící se k socialistickým ideálům, jež zásadně a nepřátelsky odmítali, a to nejen v rozbořech děl, ale také v úvahách.

Vladimír Forst, Zina Trochtová